

**PROJECTE DE RECUPERACIÓ DE LA XARXA BÀSICA DE CAMINS NATURALS
DE L'ALBERA, SERRA DE RODES I CAP DE CREUS**

“El Camí dels Tres Parcs”

Ajuntaments de Roses, Palau Saverdera, Pau, Llançà, Garriguella, Vilamaniscle, Rabós i Vilajuïga.

Dossier de Premsa

Índex del projecte

1.- MUNICIPIS PROMOTORS DEL PROJECTE

2.- OBJECTIUS DEL PROJECTE

3.- SINTESI HISTORICA DELS CAMINS ANCESTRALES

4. MONUMENTS DEL PATRIMONIO CULTURAL, HISTORIC I ARQUITECTONIC

5.- ENUMERACIÓ DELS CAMINS EN PROJECTE

6.- DESCRIPCIÓ DE LES ACTUACIONS

7.- VALORACIO DE LES ACTUACIONS

1.- MUNICIPIS PROMOTORS DEL PROJECTE

Ajuntament de Roses

Ajuntament de Palau Saverdera

Ajuntament de Pau

Ajuntament de Llançà

Ajuntament de Garriguella

Ajuntament de Vilamaniscle

Ajuntament de Rabós d'Empordà

Ajuntament de Vilajuïga

2.- OBJECTIU DEL PROJECTE

Objectiu bàsic del projecte

- ✓ Recuperar el traçat del camí que uneix el municipi de Roses amb França pel Coll de Banyuls, i el tram que l'uneix amb el municipi de Llançà.

Objectius generals

- ✓ Significar el patrimoni natural i paisatgístic de la Serra de l'Albera, Serra de Rodes i península del Cap de Creus, i la pertinença a tres parcs naturals : el Paratge natural de l'Albera, el Parc natural de Cap de Creus i Serra de Rodes, i el Parc natural dels Aiguamolls de l'Empordà.

- ✓ Valorització del patrimoni cultural, històric i arquitectònic de la zona, des dels monuments prehistòrics i megalítics, la arquitectura romànica i medieval, fins la arquitectura agrícola representada per les barraques i murs de pedra seca.
- ✓ Recuperar i plantejar una xarxa de camins de valorització del patrimoni, que articuli els nuclis de població i les zones de major valor patrimonial, cultural, paisatgístic i natural de la zona.
- ✓ Recuperació i valorització dels camins ancestrals, com el camí de Hércules o vía Heraclea, el camí de peregrinació al santuari de Sant Pere de Rodes, la vía Pretoria de connexió de Lanciano (Llançà) amb Iuncaria (Figueres), i la via romana de Vilajuïga a Rhode (Roses).
- ✓ Millora de la qualitat de la oferta turística en general, i potenciació de la economia local, basada en el senderisme i les rutes de muntanya, amb la desestacionalització de les activitats.

El projecte està promogut pels vuit ajuntaments esmentats, que formen part de la zona de la Serra de l'Albera, Serra de Rodes y Cap de Creus, de forma voluntària, amb la supervisió dels Parcs Naturals, i la col·laboració de professionals especialistes en cada matèria.

3.- SINTESI HISTORICA DELS CAMINS ANCESTRALS

La zona pirenaica de la Serra de l'Albera, Serra de Rodes i Cap de Creus, ha estat des de l'antiguitat terra de pas i assentament de diferents cultures i civilitzacions, des de l'anomenada cultura prehistòrica del paleolític, passant per la civilització ibera, la influència grega, les ocupacions romanes i visigòtiques, i finalitzant amb el domini carolingi que desembocà en l'anomenada època medieval, amb la forta influència del cristianisme, fins als nostres dies.

La zona compresa en el projecte ha estat travessada i articulada per grans vies de comunicació, que tot seguit es detallen:

Via Heraclea o camí de Hèrcules.

Antigament era denominada Via màxima.

Aquest camí comunicava el nord amb el sud, des de Itàlia fins a Cadis..

Es esmentat per Timeo de Mirabilis Auscultaciones 340-250 aC, i reformat i condicionat per: Domitius Ahenobarbus, al voltant de 220 aC, passant-se a denominar Via domitia.

Vía Pretoria

Alguns autors esmenten la via pretoria romana com el camí que unia Figueres, Garriguella, Valleta, Llançà, Colera, i travessava els Pirineus per la denominada via marítima.

Es sens dubte una via transversal, que articulava les vies importants d'orientació nord sud.

Camí de peregrinació a Sant Pere de Roda

El camí de peregrinació a Sant Pere de Rodes, entrava pel coll de Banyuls, passant pel el coll de Plaja descendia fins al monestir de Sant Quirze de Colera, des d'on pujava al coll de la Serra, y baixant fins a la riera de Balmeta, arribava a l'ermita de Sant Silvestre, des d'on aigües avall arribava fins al poble de Valleta. A partir d'aquest punt, ascendia per la vall de Pujolar, per la serra de l'Estela, arribant primer al poble de Santa Creu de Rodes, i finalment al Monestir de Sant Pere de Rodes.

Camí de peregrinació a Santiago de Compostela

Sant Pere de Rodes era també inici del peregrinatge a Santiago de Compostela. Des del monestir el camí descendia fins a Vilajuïga, passant pel poblat de Canyelles, se dirigia a Peralada pel poble i castell de Marzà, i arribat a Vilabertran, connectava amb la Via Augusta. Hi havia dos possibilitats, dirigir-se fins al monestir de Montserrat i seguir la ruta oest, o des de Vilabertran travessar el prepirineu en direcció Besalú, Olot, Ripoll, etc.

4. MONUMENTS DEL PATRIMONIO CULTURAL, HISTORIC I ARQUITECTONIC

MONUMENTS MEGALITICS

Els monuments megalítics estan formats pel conjunt de dolmens, menhirs i inscultures existents a la zona, datats entre el 4.500 y 4.000 aC.

Els dolmens son sepultures individuals o col·lectives, que formen agrupacions pròximes a poblaments prehistòrics.

La relació detallada dels dolmens existents dins l'àmbit del projecte és el següent:

Llançà	Dolmen del Passatge
Llançà	Dolmen de Puig d'Esquers I

Llançà	Dolmen del puig del Llop I
Llançà	Dolmen del puig Tifell
Palau	Dolmen de Mas Bofill
Palau	Dolmen de la Devesa
Palau	Dolmen de la muntanya d'en Casellas
Palau	Dolmen de la Sureda I
Palau	Dolmen de la Sureda II
Palau	Dolmen de la Febrosa I
Palau	Dolmen de la riera de Fontasia I
Palau	Dolmen de la riera de Fontasia II
Pau	Dolmen de la Creu Blanca
Pau	Dolmen del Bosc de la Margalla
Pau	Dolmen de Puig Margall
Pau	Dolmen de Vinyes Mortes I
Pau	Dolmen de Vinyes Mortes II
Pau	Dolmen de la Barraca d'en Rabert
Rabós	Dolmen de comes llobes de Pils
Rabós	Dolmen del solar d'en Gibert
Rabós	Dolmen de la coma d'en Felis
Rabós	Dolmen del coll de Dofines
Roses	Dolmen de Puig Saquera
Roses	Dolmen de la creu d'en Cobertella
Roses	Dolmen de la casa Cremada
Roses	Dolmen del llit de la Generala
Roses	Dolmen del Turó de l'Home
Vilajuïga	Dolmen de la Carena.
Vilajuïga	Dolmen de les Ruïnes
Vilajuïga	Dolmen de la Talaia.
Vilajuïga	Dolmen del Garrollar
Vilajuïga	Dolmen de la Vinya del Rei,
Vilajuïga	Dolmen caigut I
Vilajuïga	Dolmen caigut II
Vilajuïga	Dolmen del barranc de Vilajuïga

La relació detallada dels menhirs existents dins l'àmbit del projecte es la següent:

Rabós	Pedra dreta del Mas Roqué
Pau	Pedra dreta de Riutort
Roses	Casa cremada I
Roses	Casa cremada II

INSCULTURES

Les inscultures son pedres amb gravats, datats els més antics entre el 3500 i 4500 aC, i per tant, coetanis amb el monuments megalítics.

Les formes més comuns són de forma de cruciformes, cassoletes, i cassoletes lligades per reguerons.

La simbologia encara no s'ha desxifrat, però poden marcar territoris, rutes o esdeveniments.

Solen estar pròxims a elements megalítics, com els dolmens o els menhirs, inclús formar part d'ells, i comunament acceptat que estan pròxims a pedres de sacrificis o ofrenes.

Dins de l'àmbit del projecte podem trobar els següents:

PALAU SAVERDERA	pedra 1-3 de les creus de Ca n'Isach
RABOS	pedra del pla d'Elena
RABOS	pedra 1-2 del mas Mallol
ROSES	pedra 1-2 del Puig Rodó
ROSES	Llosa del Puig Alt
ROSES	Pedra 1-2 de la riera Quarentena
VILAJUIGA	pedra de les creus de Canyelles
VILAJUIGA	pedra del garrollar
VILAJUIGA	pedra 1-6 de les creus de Carena
VILAJUIGA	pedra de les creus de Planells

RESTES ROMANES I GREGUES

Els dos grans centres amb restes gregues i romanes són sens dubte Roses i Empúries.

Donada la llarga convivència de entre la població autòctona ibera amb els grecs, i posteriorment per l'ocupació romana, multitud de pobles naixeren com assentaments anomenats Vil·lae, i han donat lloc a al gran nombre de pobles amb la preposició Vila, com Vilamaniscle, Vilaüt o Vilajuïga.

Restes de ceràmica es troben escampats pels camps, i prop de construccions, i de forma molt especial al mar, prop de Cap de Creus, donat que per les dificultats meteorològiques i les fortes corrents, ha estat sempre un punt de continus naufragis, havent-se trobat vaixells sencers plens d'àmfores.

MONESTIRS I ERMITES

Monestir de Sant Pere de Rodes

El monestir de Sant Pere de Rodes tingué durant tota la edat mitjana una importància excepcional. No tan sols pel poder i la riquesa que posseïa, sinó també per la seva estreta relació amb tota la Europa occidental. Des de l'any 1088, per una butlla del papa Urbà II, fou consagrat com a lloc de peregrinatge per als jubileus pleníssims, quasi coetani amb Santiago de Compostela. Aquests jubileus es feien cada quatre anys, el dia de la Santa Creu, quan aquesta data coincidia amb divendres. El darrer jubileu fou celebrat l'any 1697, provocat per la decadència progressiva del monestir i la desamortització de Mendizábal, essent abandonat i traslladat primerament a Vila-sacra, i definitivament a Figueres.

Monestir de Sant Quirze de Colera

El monestir fou també lloc de peregrinatge, i pas obligat en el camí cap a Sant Pere de Rodes. Al estar prop del coll de Banyuls i dels difícils passos muntanyosos, era lloc de repòs i pernoctació dels peregrins.

Dins de l'àrea geogràfica es troben multitud d'esglésies, ermites, cenobis i monestirs, a part de les esglésies parroquials de les poblacions.

S'ha de fer especial menció als següents::

Sant Silvestre de Valleta en Llançà, Sant Martí de Vallmala en Llançà, Santa Helena de Santa Creu de Rodes en el Port de la Selva, Sant Genís del Terrer en Llançà, Mare de Deu del Camp en Garriguella, Sant Quirc en Rabós, Sant Onofre en Palau Saverdera, etc.

CASTELLS I FORTALESES

El territori està plagat de castells i torres de guaita, que depenent de la seva funció i la seva posició estratègica, arribaven a tenir una importància i entitat diferenciada.

La majoria estan enclavats en punts estratègics, en quan a les vies de comunicació, i des d'ells es pot albirar un territori excepcionalment ampli.

La gran fortalesa per excel·lència es la Ciutadella de Roses, fundada pels grecs de Rodis, i que ha tingut funcions militars fins fa pocs anys.

Aquesta fortalesa ha albergat a la població de Roses des de l'època grega i romana, fins que la expansió demogràfica saltà les muralles i s'estengué fins al Puig Rom.

Els grans castells són sens dubte els següents::

Castell de Bufalaranya a Roses

Castell de Verdera o Sant Salvador entre Palau Saverdera i Port de la Selva

Castell de Quermançó a Vilajuïga

Castell del Puig rom a Roses

Castell de la Trinitat a Roses

Altres castells han deixat una empremta documental o en queden restes molt minses, com els de:

Castell de Querroig a Portpou

Castell de Miralles a Vilajuïga

Castell de la muntanya de les Fonts al Port de la Selva

Castell de Vilaüt a Pau

Es troben a més, petites edificacions destinades a la vigilància, anomenades Guàrdies o Guardioles, i que en algun cas es coneixen com a fortalesa.

Guàrdia del Salt del Moro a Selva de Mar; Guàrdia de Montperdut a Vilajuïga

Guardiola de Roca Ventosa a Vilajuïga; Fortalesa de la Roca a Llançà.

5.- ENUMERACIÓ DELS CAMINS EN PROJECTE

Tramo	Longitud
Coll de Banyuls - Mas Pils	1.796 ml
Mas Pils - Coll de Plaja	2.219 ml
Coll de Plaja - Sant Quirze de Colera	2.386 ml
Sant Quirze de Colera - Pas de la casa	3.847 ml

Pas de la casa - Vilamaniscle	2.376 ml
Vilamaniscle - Coll de la Serra	1.132 ml
Coll de la serra - Torrent de la Balmeta	1.059 ml
Torrent de la Balmeta - Sant Silvestre	2.429 ml
Sant Silvestre - Valleta	3.123 ml
Valleta - Pujolar	2.114 ml
Pujolar - Llançà	2.397 ml
Valleta - Vilajuïga	3.980 ml
Coll de Belitres - Rabós	3.806 ml
Rabós - Vilamaniscle	3.184 ml
Garriguella - Valleta	5.097 ml
Garriguella - Vilajuïga	3.983 ml
Vilajuïga - Pau	2.027 ml
Pau - Palau Saverdera	3.272 ml
Palau Saverdera - Roses	6.277 ml
	56.504 ml

La longitud total dels camins objecte del projecte es de 56.504 metres, que categoritzats segons l'estat de conservació i us, ens resulta el quadre següent:

Estat 1. Camins sense us i pendents de recuperació, que es troben emboscats i el mal estat de conservació els fa intransitables i inaccessible.

Estat 2. Camins en uso, però amb importants deficiències de conservació, amb despreniments, mal estat de la capa de rodadura, fortes rases longitudinals o transversals per acció de l'agua de pluja, etc.

Estat 3. Camins en uso, ben conservats, però on s'hi ha de fer treballs de manteniment tant de la capa de rodadura com dels desaigües laterals o transversals, així com en els murs de pedra en seca laterals.

Estat 4. Camins en perfecte estat de conservació, on únicament se actuarà sobre la senyalització i els elements de condicionament, i en punts molt determinats de millora.

6.- DESCRIPCIÓ DE LES ACTUACIONS

Depenent de l'estat de conservació i uso de cadascun dels trams dels camins, se executaran els treballs, des de la recuperació fins a l'entrada en servei.

De forma pormenoritzada, la totalitat de les actuacions quedarà inclosa a la següent relació:

- Desbrossada manual del camí, de l'ample de la calçada i una franja lateral d'un metre per banda.
- Poda baixa dels arbres fins a 2 metres de altura, en una franja de 2 metres a cada costat del camí.
- Eliminació dels obstacles existents al interior del camí, com troncs, objectes, etc.
- Retirada de les pedres soltes i caiguda dels murs laterals, i el seu acopi en clapers per a la seva reutilització.
- Reconstrucció dels trams de murs de pedra seca, amb la utilització de pedres recuperades del camí i dels seu i entorn immediat, seguint la mateixa metodologia a la existent en cada tram.
- Anivellament de la calçada del camí, formant caixa de paviment, i la aportació de material granular en formació de la capa de rodadura, de un mínim de 5 cm de gruix, degudament compactada amb piconadora vibratòria autopropulsada, con piconadora manual o amb maça, depenent de la dificultat i de l'accés dels mitjans.
- Reconstrucció dels portals de entrada a les finques i dels creuaments de camins.
- Formació de bancs de pedra seca per al descans de los senderistes.
- Creació d'àrees de descanso en punts significatius, aprofitant la existència de fonts, zones arbrades, vistes panoràmiques, elements patrimonials, etc.
- Formació de guals o ponts per al pas de regs, torrents i rieres.
- Senyalització dels itineraris dels camins, amb especial èmfasis als nuclis de població mes pròxims, i dels elements del patrimoni històric, arquitectònic i paisatgístic.
- Col·locació de panells informatius en cadascun dels elements del patrimoni.
- Senyalització turística i comercial de potenciació de les activitats econòmiques locals.
- Millora dels enllaços amb altres vies de interès.

Les actuacions hauran d'incloure la possible actuació en camins confluents que per la seva importància històrica o paisatgística, es considerin un valor afegit a les vies principals.

La reconstrucció dels murs de pedra seca haurà de ser mimètica a les existents al seu entorn immediat.

La totalitat dels trams haurà de ser de domini públic.

7.- VALORACIO DE LES ACTUACIONS

Recuperació i condicionament dels camins	2.433.182 €
Senyalització informativa y orientativa	275.000 €
Programes de divulgació i educació	10.000 €
Pressupost de execució material	2.718.182 €
Beneficio industrial 6%	163.091 €
Despeses generales 13%	353.364 €
Pressupost de contracte sense IVA	3.234.637 €
Impost del valor afegit 16%	517.542 €
Pressupost de contracte :	3.752.179 €

Se estima que el cost total de les actuacions puja a la quantitat de: Tres milions set-cents cinquanta-dos mil cent setanta-nou euros. (3.752.179, . €).

El import total representa un cost de 66,41 €/ml lineal de camí.

Roses, 23 d'octubre de 2009